

Beslutningsforslag nr. B 172. Fremsat den 13. april 2004 af Pernille Rosenkrantz-Theil (EL), Keld Albrechtsen (EL), Line Barfod (EL) og Søren Søndergaard (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om mangfoldighed i gymnasiet

Folketinget pålægger regeringen i folketingsåret 2004-05 at

- bringe gymnasier og hf-kurser tættere på at afspejle befolkningsgrundlaget gennem et intensiveret samarbejde mellem gymnasier og hf-kurser med få tosprogede unge og folkeskoler, hvor der er en stor andel af tosprogede elever, og omvendt,
- gennemføre regler, der forhindrer gymnasier i at diskriminere ansøgere fra etniske mindretal,

- redegøre for, hvilke konsekvenser et multikulturelt samfund har for de gymnasiale uddannelsers almindelige funktion,
- indrette undervisningen sådan, at eleverne får gavn af den kulturelle mangfoldighed og udnytter det sproglige potentiale,
- etablere efteruddannelse i »dansk som andetsprog« og »kulturmøde« og
- iværksætte forsøg med »stifindere« (tosprogede unge, som selv har gennemgået et gymnasium/hf-forløb).

Bemærkninger til forslaget

Det er en kendsgerning, at tosprogede unge i storbyerne i valget af gymnasium eller hf-kursus klart vælger nogle gymnasier eller hf-kurser fra og andre til. Den sidste type vælger de etnisk danske så gerne fra. Med det lovbestemte frie valg af uddannelsessted vandrer minoriteterne i grupper på samme måde som de unge etniske danskere. Tryghed, accept, beskyttelse og det »at kunne være sig selv, uden at spille en rolle« formulerer tosprogede elever selv som motiver for skolevalget, men en ligeværdig og gensidig integration kræver, at både tosprogede og danske elever er til stede.

Mange bryder sig ikke om iøjnefaldende kulturelle og sociale skel, men de har faktisk i lang tid karakteriseret ungdomsuddannelserne. De unge har gennem udseende, tøjstil, holdninger og adfærd et mere eller mindre brændende behov for at markere et tilhørsforhold. Etnicitet er blot et nyt ungdomsfænomen, som er fremkommet i takt med, at de unge fra minoriteterne er blevet flere på ungdomsuddannelserne, og at alternativet til individets isolation ikke længere er assimilation.

Ungdommen er en usikker fase i livet, hvor markante holdepunkter kan skabe tryghed i relationerne til andre. Intolerance og stærk social kontrol væves ind i dette. Unge gør oprør, afprøver roller og finder efterhånden frem til sig selv i en identitet som voksen.

Der skal være rum for, at man kan være sig selv sammen med sine egne, men det er også vigtigt at skabe et socialt fællesskab i klassen og på skolen. Det er ikke nemt. Lærerne og skolen har et ansvar for, at også fællesskabet på tværs af de markerede grupper får mødesteder, hvor det kan blomstre. Skolens demokratiske liv skal være for alle.

I en ungdomsuddannelse skal også en tosproget elev have lov til at være, som vedkommende er, men alle forandrer sig vel at mærke i mødet med hinanden. Det at være sig selv kræver, at minoriteterne er mere markant til stede. Det er vanskeligt at være den første, bølgebryderen, og et assimilationsagtigt pres er voldsomt.

Mange oplevede processen med de første tosprogede elever i klassen som succesfuld integration. Men de var dengang noget særligt og ofte feterede, og de personlige omkostninger ved at være mønsterbryder kan være store. Vi tror ikke, man skal forvente, at det, der skete med de første, blot gentager sig i fremtiden.

En lille interviewundersøgelse af tosprogede unges valg af gymnasier i Københavns Kommune viser¹⁾:

- At især andre tosprogede unges meninger og erfaringer med gymnasiet er vigtige for valget. Det foregår naturligvis uformelt, men nuværende elever kan aktivt anvendes som ambassadører.
- At forældrene ikke har det store at skulle have sagt om valget af skole.
- At et besøg før skolevalg har stor betydning, men det er kun et fåtal af de interviewede, der har været til besøgs- og informationsdage. Det kan der ændres på gennem et mere intensivt samarbejde mellem folkeskoler, gymnasier og hf-kurser.
- At skole- og ungdomsvejledernes anbefalinger kan spille en vis rolle. Spørgsmålet er, om de mere håndfast skal gå ind i valget af skole, bl.a. for at sikre gruppen som udgangspunkt for integrationen i deres nye klasse, hvis den konkrete gruppe elever ønsker dette.

Meget søgte gymnasier har nogle steder hidtil kunne stjernemarkere en andel af deres ansøgere, som de ville holde på. Vi har hidtil været overbevist om, at man ikke anvendte markeringerne til etnisk frasortering. Det er vi ikke længere. En interviewet tosproget elev fortæller:

»Da jeg ringede (til B gymnasium, et gymnasium i hovedstadsområdet) for at klage (over ikke at være optaget som sine klassekammerater), sagde de, at det nok var bedst for mig, at jeg gik på det her gymnasium (med mange tosprogede). Da jeg spurgte dem, hvorfor det var bedst for mig at gå her, sagde de, at det var fordi, at jeg nok kunne bevæge mig mere frit på X Gymnasium. Så sagde hun ikke mere, det var end of discussion.«

Enhedslisten mener, at stjernemarkeringerne enten skal afskaffes, eller at de skal laves i samarbejde med

de afleverende skoler for at sikre gruppen som et udgangspunkt for integration.

Det er vigtigt, at også tosprogede og unge fra uddannelsesfremmede miljøer skal finde ud af, hvad der foregår i undervisningen og på skolen. Vi tror, det kræver, at lærerne oplever det som et generelt problem. Den forandring, som for nogle gymnasier og hf-kurser trænger sig på, ligner den proces, flere folkeskoler har været igennem. De velkendte fælles forudsætninger i de gymnasiale uddannelser forsvinder under alle omstændigheder, uanset om og hvordan man spreder de unge, således som nogle ønsker det. Og problemstillingen er i øvrigt gammel. Engang handlede det om »kulturløse« arbejderbørn!

De gymnasiale uddannelser er og skal være almen-dannende. Et fag som dansk bygger på nogle danske kulturelle forudsætninger, som gør det særdeles vanskeligt for mange tosprogede elever. Globaliseringen – og ikke kun amerikaniseringen – trænger sig på, og vi lever i et mere og mere multikulturelt præget samfund. Burde undervisningen i faget dansk derfor ikke hvile på et interkulturelt grundlag, hvor andre kulturers f.eks. moralske syn på et værk bliver relevante, og hvor der i højere grad bliver sat fokus på et værks basale kulturelle forudsætninger? Er f.eks. faget fransk her gået foran, når der stilles krav om at inddrage fransksproget litteratur skrevet uden for Frankrig?

Den almene dannelse bygger på en tradition, men må også tage bestik af samfundets udvikling og politiske mål, f.eks. ønsket om en gensidig integration i et solidarisk, rummeligt, multikulturelt præget samfund.

Spørgsmålet om multikulturelle kompetencer skal på dagsordenen. Vi må derfor forsøge at definere en interkulturel dannelse og pædagogik som et væsentligt element i de gymnasiale uddannelser.

Rapporten »Det multikulturelle gymnasium og hf-kursus«²⁾ handler om Københavns Kommunes uddannelsesinstitutioner og blev til på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse og en række høringer af etniske ungdomsorganisationer, forældrerepræsentanter med etnisk baggrund, skolefolk og andre relevante interessenter. Det fremgår, at mange tosprogede selv peger på, at skriftligt dansk er et meget svært fagligt område, men de vil ikke modtage støtteundervisning i sprogværksteder for tosprogede. De vil med andre ord hverken stemples eller have positiv særbehandling.

Det er derfor vigtigt, at støtten i ungdomsuddannelserne har et alment sigte, eksempelvis i form af lektiecafeer for alle. Det indebærer også, at lærere og studievejledere skal efteruddannes bredt i »dansk som andetsprog«, håndtering af kulturmødet og kulturelle barrierer.

Både de unge tosprogede og vejlederne har foreslået, at studievejledningen på skolen suppleres på forskellig vis. Det er nogle steder sket ved, at tosprogede unge, der er i eller selv har gennemgået et gymnasialt forløb, inddrages som »stifindere«. De ved af egen erfaring, hvor skoen trykker, og nyder den tillid, dette giver. De kan også give en hånd med, når det drejer sig om gode råd om, hvordan man får et godt fællesskab i klassen.

Skriftlig fremsættelse

Pernille Rosenkrantz-Theil (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om mangfoldighed i gymnasiet.

(Beslutningsforslag nr. B 172).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

¹⁾ Københavns Kommune, Skole- og Ungdomsvejledningen: »Et trygt sted at være«, rapport juni 2001.

²⁾ Københavns Kommune, Skoledirektoratet: »Det multikulturelle gymnasium og hf-kursus«, rapport 1996.